

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
2016 ГОДИНА

Сдружение „Институт по социални дейности и практики“ е неправителствена организация, с нестопанска цел, регистрирана при реда и условията на българското законодателство през 2001 година.

МИСИЯ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА

Ние работим за развитие на социалната работа като помагаща професия, насочена към социално включване на уязвими групи хора в обществения живот на България, като вярваме във възможностите на всеки да бъде пълноценен и активен гражданин в страната си.

Ние сме общност от експерти в помагането на деца и семейства, които съчетават теория и практика.

Работим за професионализиране на социалната практика с деца и семейства като: развиваме нови модели, провеждаме научни и научно-приложни изследвания; проучваме опита си и го предаваме на професионалната общност; разпространяваме нови знания и умения, подкрепяме професионалното развитие чрез споделяне и осмисляне на собствения им опит. Ние разбираме помагането като добро отношение към клиента, зачитане на правата и овластяване на хората.

Ние постигаме нашата мисия като:

Организираме специализирани обучения за специалисти от помагащите професии, съдии и прокурори;
Предоставяме социални услуги за хора в уязвимост, като им оказваме подкрепа и помощ за включване в обществения живот;
Провеждаме супервизия на екипи, работещи в социалната и образователна сфера;
Инициираме различни форми за развитие на капацитета на професионалистите, основани на активност, участие и взаимна подкрепа;
Участваме активно в изграждане на социалната политика, като провеждаме обществени дискусии, кръгли маси и кампании свързани със социалното включване на изолирани групи хора;
Подпомагаме управленските решения като реализираме изследвания и оценки в социалната сфера.

Цялостната ни дейност е организирана в четири методически програми: Обучение, Методическа подкрепа и супервизия, Социални услуги за деца и семейства в риск и Деца и правосъдие, превенция на насилието. Приносът ни не се ограничава само на национално ниво, а и на международно чрез поредица от инициативи в **рамките на проекти с международни партньори, участие във форуми на ЕК, изразяване на становища и препоръки** .

Дейностите в Института се изпълняват от организационен и експертен екип.

В Институт по социални дейности и практики **на трудов договор работят 113** човека и това са: Изпълнителен директор, 3-ма Програмни директори, Директор ЦОП, 3-ма

Директори на комплекси за социални услуги, единият от тях е 4-я програмен директор, Двама Директори на "Зона Закрила" Р-л звено „Връзки с обществеността“, Експерт програми и проекти, Ръководител ЦОП, Специалист социални дейности – 17 експерти, Специалист социални дейности 37 бр. от които 10 р-л сектор, Психолози 20, от които р-л сектор са 3-ма, Сътрудник социални дейности – 8, Координатор програма, Координатор дейности ЦПО, Гл. счетоводител, Младши счетоводител и Човешки ресурси, Касиер-домакини 4-ма, Касиер –счетоводител, Рецепционисти 4-ма, Хигиенисти – 4-ма, шофьори -2.

I. ПРОГРАМА „ОБУЧЕНИЯ“

Стратегическа цел:

ПОВИШАВАНЕ КАПАЦИТЕТА НА ПОМАГАЩИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ, ЧРЕЗ ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ОБУЧЕНИЕ И ОБУЧИТЕЛНИ РЕСУРСИ.

ЧАСТ I. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА ПРОГРАМА „ОБУЧЕНИЯ“ ПРЕЗ 2016

Общ брой обучени специалисти от ИСДП през 2016 г. – 1 461 души

Общо брой предоставени учебни часове през 2016 г. – 4369 часа (546 учебни дни).

Резултат 1

Повишен капацитет на специалистите, работещи в организацията.

1.1 Общ анализ

Общ брой обучителни часове, предоставени на специалистите на ИСДП - 3 353 часа. Общ брой участници в обученията – 67 от общо 75 (8 специалисти от КСУДС Шумен не са ползвали специализирани обучения през 2016 година). *Фиг. 1* представя количествени данни за проведените обучения през 2016 година по услуги. Най-интензивно обучени са специалистите от Зона Закрила Шумен и Зона Закрила Монтана с по над 100 обучителни часа на специалист, поради иновативния характер на услугите и разкриването им в края на 2015 и началото на 2016 година и целенасочено развиване на капацитета им за работа с деца, жертви и свидетели на насилие.

В съответствие с вътрешните стандарти на организацията, обучените специалисти са получили минимум от 20 часа обучение. Всеки специалист от организацията е получил средно 50 обучителни часа.

1.2. Специализираните обучения

Темите и съдържанието на специализираните обучения за специалистите в ИСДП се определиха в зависимост от профила на конкретната услуга, професионалният опит и проблематика, с която те се срещат в директната работа с клиентите.

1.3. Вътрешни обучения

Всеки от екипите на услугите ползва няколко форми за вътрешни обучения на специалистите: литературно кафене, клуб „Развитие“ и други. В тези форми са обсъдени следните теми: Техники за работа с деца (Шумен), Методи за интервенция в работата по случай (Шумен), Педагогика на травмата (Видин), Водене на групова програма (Видин), обсъждане на специализирана литература.

Резултат 2

Обучения, предоставени на професионалисти по проекти, изпълнявани от ИСДП.

2.1. Повишени компетенции на професионалисти от правосъдната, социалната и здравната системи.

В изпълнение на проект «Правосъдие приятел на детето – обучение на професионалисти за по-добро взаимодействие», финансиран от Европейската комисия, бяха обучени 1149 професионалисти от 28 региона на тема „Интегриран подход за справедливо правосъдие“. Обученията бяха насочени към повишаване на компетенциите на работещите в цялата система, гарантираща правата на пострадалите от престъпления уязвими жертви – правосъдие, полиция, социална закрила и услуги, здравеопазване и общини, както и подобряване на взаимодействието и координацията на регионално и местно ниво при гарантиране на правата и защитата на пострадалите от престъпления деца и възрастни.

2.2. Обучени специалисти за работа с деца в конфликт със закона в регион Сливен.

През 2016 година продължиха обученията на екипите на сформирани за работа с деца в конфликт със закона услуги в област Сливен, създадени по проект на УНИЦЕФ „Подкрепа за децата в конфликт със закона, децата в риск и техните семейства“. Обученията се финансират също от УНИЦЕФ по Проект Консултантски услуги за обучение и супервизия на социалните услуги за деца в конфликт със закона в област Сливен.

Целевата група обхваща екипите на ЦОП Нова Загора, Център за работа с деца на улицата – Котел, Център за психологическа подкрепа на деца и семейства-Сливен, Център за интензивна социално-възпитателна подкрепа и Наблюдавано жилище-Сливен. В хода на предоставяне на обученията, целевата група бе разширена и в обученията бяха включени специалистите от КСУДС-Сливен и Центровете за обществена подкрепа в Сливен. Също така бяха разработени допълнителни учебни теми по заявени потребности от всички екипи на услугите.

2.3. Повишени компетенции на учители и социални работници при случаи на насилие.

Като част от проект „Превенция на сексуалното посегателство и сексуална експлоатация на деца в Централна и Източна Европа – цялостен подход“ финансиран от фондация ОАК бе проведено обучение на тема „Как да защитим децата от насилие“ насочено към учители и специалисти от социалните услуги от София, Стара Загора, Монтана и Шумен. В обучението участваха **20 учители и социални работници** в рамките на 2 дни /16 часа/.

2.4. Обучения на пробационни служители.

През 2016 година бяха проведени 6 дни /общо 48 часа/ обучение на пробационни служители по проект „Повишаване на компетенциите на пробационните служители“, финансиран от Норвежки финансов механизъм, Министерство на правосъдието. Общ брой участници в обученията – **70 пробационни служители и ръководители на пробационни служби**.

Резултат 3

Укрепване на капацитета на ЦПО и провеждане на обучения

3.1. Въведени и ефективно работещи системи и органи за управление на качеството.

През 2016 година Центърът за професионално обучение към ИСДП утвърди всички формуляри и процедури в съответствие със стандарта за качество, съгласно успешно преминалата в края на 2015 г. процедура по сертифициране по Стандарт за качество ISO – 9001 от международна сертифицираща организация. Всичко това зададе по-високи критерии и изисквания спрямо дейностите в Центъра за професионално обучение, целящи и гарантиращи повишено качество на предлаганите учебни курсове.

Учебно – методичният съвет към ЦПО утвърди своите функции като орган, който осъществява методическото ръководство на учебно– квалификационната дейност на Центъра.

3.2. Проведени обучения в ЦПО

3.2.1. Професионални обучения.

През 2016 г. в ЦПО бе проведено професионално обучение на **23 специалисти** по Професия Сътрудник Социални дейности, Специалност: Социална работа с деца и семейства в риск. На успешно завършилите бе издадено Удостоверение за професионално обучение.

3.2.2. Обучения за повишаване на професионалните компетенции

Общо участници в обученията към ЦПО (получили професионално обучение и повишаване на квалификацията) - 131.

ЧАСТ II. ПОСТИЖЕНИЯ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Постижения и добри практики

Внедрени системи за осигуряване и управление на качеството на ПО, сертификация по ISO 9001:2008.

Разработени обучителни програми, отговарящи на нуждите на професионалната общност, които се актуализират според конкретни обучителни потребности и промените в европейското и националното законодателство.

Отлично квалифицирани преподаватели, поддържащи и повишаващи нивото на своите знания и умения като обучители и супервизори.

Учебното съдържание е разработено и базирано на теоретичното познание и апробирано в практиката на социалната работа, конкретно в социалните услуги, предоставяни от ИСДП.

Функциониране на Учебно-методичен съвет като орган за осъществяване на методическото ръководство на учебно – квалификационната дейност в ЦПО и участие на членовете му в обсъждане и приемане на учебните програми.

Удовлетвореност на курсистите от качеството и организацията на обученията.

2. Предизвикателства и зони, нуждаещи се от подобрене.

2.1. Възможности за по-широк достъп и информираност за Програма „Обучение“ и услугите, предлагани от ЦПО към ИСДП.

2.2. Ефективна комуникация с потенциални партньори и участници в обученията: проучване и анализ на нуждите от обучение и подкрепа и анализ на оценките от обучения

2.3. Разширяване на международната дейност и партньорство.

ЧАСТ III. ПРИОРИТЕТИ ЗА 2017 Г.

1. Резултати от проведена анкета за проучване на потребностите и нагласите на професионалната общност.

В края на миналата и началото на настоящата година бе разработена и разпространена онлайн анкета. Целта ѝ бе да се разберат нагласите за обучения, да се разшири предлагания обучителен пакет, така че в по-добра степен да отговори на нуждите от развитие и професионална подкрепа. Анкетата бе предназначена за ръководители на организации, предоставящи услуги; ръководители на екипи в услуги; общински администрации; НПО. Отговорите на въпросите в анкетата ни информираха за темите, по които е необходимо обучение, времетраенето, предпочитаните възможности за организирането му и формите на провеждане. Тази информация ще използваме при

планиране на индикативната Обучителтлена програма за 2017г.

Приоритети.

ПРИОРИТЕТ 1. УСТОЙЧИВОСТ И РАЗВИТИЕ НА ПРОГРАМА „ОБУЧЕНИЕ“

Мерки и дейности:

Подобряване обучителните ресурси на ЦПО

Разширяване на целевите групи

Ефективна комуникация с потенциални партньори и участници в обученията: проучване и анализ на нуждите от обучение и подкрепа и анализ на оценките от обучения

Изграждане на добро партньорство с учебни заведения

Система за валидиране на професионални знания, умения и компетенции:

- разработване на системата;
- проучване на потребности;
- популяризиране и внедряване.

ПРИОРИТЕТ 2.ИНФОРМИРАНЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ПОСТИЖЕНИЯТА

Мерки и дейности:

Разработване на дългосрочна комуникационна стратегия на ЦПО, в съответствие с Комуникационната политика на ИСДП със следните акценти:

- канали за информиране и обратна връзка;
- форми за проучване и анализ на потребностите;
- последваща обратна връзка.

Подобряване на възможностите на сайта и електронната поща на организацията за заявяване , анкетиране и обратна връзка, относно Програма „Обучения“

ПРИОРИТЕТ 3. ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИ ПАРТНЬОРСТВА

ПРИОРИТЕТ 4. РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАТФОРМА ЗА ДИСТАНЦИОННО ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЕ И ОНЛАЙН РЕСУРСЕН ЦЕНТЪР.

II. ПРОГРАМА „МЕТОДИЧЕСКА ПОМОЩ И СУПЕРВИЗИЯ“

Стратегическа цел:

Осигуряване и гарантиране на качество на психо-социалната практика с деца и семейства в социалните услуги, които Институтът по социални дейности и практики управлява в общините Шумен, Видин, Монтана, Стара Загора и Софийска община.

Подцели:

Осигуряване на професионалното развитие и повишаване на уменията и компетентностите на екипите.

Гарантиране на ежемесечна методическа и експертна подкрепа при работа по случай, осигуряване на супервизии за всички случаи на деца, жертви и свидетели на насилие.

Повишен капацитет на експертния екип на организацията.

ЧАСТ I. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА ПРОГРАМА „МЕТОДИЧЕСКА ПОМОЩ И СЕПЕРВИЗИЯ“

ПРЕЗ 2016

Общ брой специалисти, методически подкрепени от ИСДП през 2016 г. –145

Общо проведени супервизии по случаи/индивидуални и групови/ през 2016година – 466

Резултат 1

Повишен капацитет на специалистите, работещи в организацията чрез предоставена методическа подкрепа и супервизия/индивидуални и групови/

Общ брой специалисти от ИСДП, методически подкрепени през 2016 г. –75

Общо проведени супервизии по случаи през 2016година – 388

ИСДП е организация, която не само предоставя социални услуги, но държи на високо качество при прилагането на психо-социалните практики за деца и семейства в тях. Една от възможностите да се гарантира качество е професионалната грижа и подкрепата на екипите с методическа помощ и ежемесечна индивидуална или групова супервизия на всеки специалист в съответствие с утвърдените стандарти на организацията за професионално развитие. Като стандарт е приет всички случаи на деца, жертви и свидетели на насилие да се работят под супервизия.

През 2016г. освен от експертите на ИСДП, екипите в социалните услуги бяха подкрепени и от международен супервизор – Витория Куондаматео, фамилен терапевт.

В някои от услугите стартира и външна супервизия за психолозите.

Резултат 2

Повишен капацитет на експертите, работещи в организацията за оказване на методическа подкрепа на новопостъпили специалисти в екипите и на други услуги.

През годината бяха проведени регулярни работни срещи на експертния състав на организацията, който включва **19 експерти**, развити като експертиза в Института през годините. На работните срещи се обсъждаха и представяха различни интерактивни начини за оказване на методическа подкрепа и супервизия.

Резултат 3

Повишен капацитет на експертите от външни за организацията социални услуги чрез предоставена методическа подкрепа и супервизия.

По проект Консултантски услуги за обучение и супервизия на социалните услуги за деца в конфликт със закона в област Сливен, финансиран от УНИЦЕФ.

Целевата група обхваща екипите на създадени по проект на УНИЦЕФ „Подкрепа за децата в конфликт със закона, децата в риск и техните семейства” услуги за деца в конфликт със закона в област Сливен. Това са Център за обществена подкрепа Нова Загора, Център за работа с деца на улицата – Котел, Център за психологическа подкрепа на деца и семейства-Сливен, Център за интензивна социално-възпитателна подкрепа и Наблюдавано жилище-Сливен. В хода на изпълнение на проекта, целевата група бе разширена и в обученията и супервизиите бяха включени специалистите от ЦОП към КСУДС-Сливен. Общ брой проведени 64 групови супервизии и 4 индивидуални.

ЧАСТ II. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ЗОНИ, НУЖДАЕЩИ СЕ ОТ ПОДОБРЕНИЕ

Като предизвикателства можем да отбележим:

Всички професионалисти от организацията да използват индивидуална супервизия и представят случаи във формата на групови супервизии.

Всички случаи на насилие да се работят под супервизия.

Осъществяване на работни срещи за развитие на експертите на организацията

минимум на три месеца. Въвеждане на нови теоретични концепти и инструменти, придружаване за прилагането им в практиката.

ЧАСТ III. ПРИОРИТЕТИ ЗА 2017 Г.

Приоритети:

1. Устойчивост на програмата

2. Развитие на програмата чрез:

- Прилагане на работеща стратегия за решаване на горепосочените предизвикателства.
- Увеличаване на експертния състав и развитие на компетенции на експертите за провеждане на супервизия.
- Разширяване на формите на подкрепа, въвеждане на клинични срещи по случай, литературно кафене, форми за рефлексия.
- Активно участие на експертите в срещите, равнопоставеност при представянето на методи и инструментариум.
- Включване на външни експерти и терапевти.

3. Разширяване на обхвата на дейността на програмата чрез:

Популяризиране на дейността по програмата пред други институции и доставчици на услуги.

Оказване на методическа подкрепа и супервизии на външни професионалисти за организацията.

Провеждане на супервизии на приемни семейства и професионалисти, работещи по приемна грижа в общините партньори по проект „Приеми ме 2015 година, изпълняван от АСП.

Провеждане на супервизии по проект Криминъл джъстис на случаи на деца, жертви и

свидетели на насилие

III. ПРОГРАМА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ДЕЦА И СЕМЕЙСТВА В РИСК

През 2016 година Институт по социални дейности и практики отбеляза 15 години, в които провежда психо- социална практика с деца и семейства и участва активно във всички процеси на реформа по деинституционализация на грижата и развитие на системата за закрила на детето и социалните услуги.

През 2016 година, Институт по социални дейности продължи да управлява държавно делегираните услуги в общините Шумен, Видин, София и Стара Загора, по проект, финансиран от Уницеф - Детски център за застъпничество и подкрепа Зона ЗаКрила в общините Монтана и Шумен. До август 2016 година управлявахме услугите в Детска и младежка зона - Комплекс от услуги за деца и младежи по Проект „Подкрепа за деца в

конфликт със закона, деца в риск и техните семейства“. Усилията ни в продължение на една година бяха насочени към това да развием и поставим началото на един нов модел за подкрепа на деца във висок степен на риск.

2016 година за Институт по социални дейности и практики е годината, в която успешно **приключи втория петгодишен период от управлението на услугите в Шумен, първият петгодишен период от управлението на услугите във Видин и първия тригодишен период от управлението на услугите в ЦОП Надежда - София.**

Важните теми, по които работихме през годината

Интегриран подход и качество

Правосъдие и деца

Превенция на насилието

Професионализиране

Лобиране и застъпничество за правта на децата

Мрежата от услуги, управлявани от ИсДП

1. Екип по предоставяне и управление на социални услуги, супервизия и методическа подкрепа

В ИСДП в края на годината са назначени 113 души по трудово правоотношение и около 10 експерти подкрепят екипите на граждански договори - юристи, терапевти и рехабилитатор. Назначени са 6 директора; 53 специалисти - социални дейности, в т.ч. 10 - ръководители сектори, психолози -17, в т.ч. 3 р-л сектори; касиер домакин - 4; рецепционисти - 4; хигиенисти - 4; шофьори - 2 и 8 сътрудници социални дейности.

Организацията за пета година прилага и усъвършенства Система за кариерно развитие на специалистите. *Общо 6 консултанти и 17 експерти от специалистите в Шумен, Видин, ЦОП София и КСУДС Стара Загора имат компетенциите и подготовката да водят обучение, да разработват обучителни програми и да провеждат супервизия на социални работници, под супервизията и методическата подкрепа на професор д-р Нели Петрова, д-р Надя Стойкова, Даринка Янкова и Елена Манасиева – експерти на ИСДП.*

Какви групи подкрепихме

Социалните структури през 2016 година планираха и реализираха дейностите си в съответствие с приоритетите на организацията за качество на предоставяните услуги и професионализиране на психо- социалната практика.

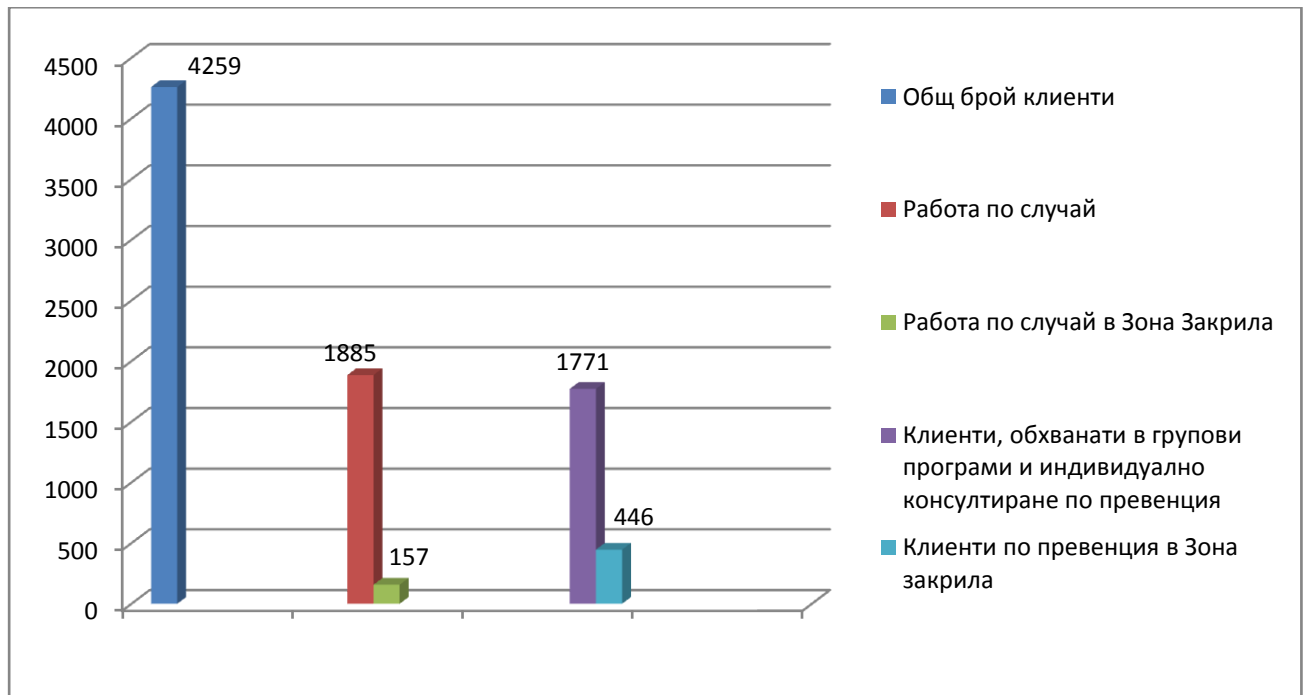
В Изпълнение на заложените ни приоритети и през тази година, усъвършенствахме управленска система на координиране, взаимодействие, уеднаквяване на подходите в управлението на структурите , и положихме сериозни усилия да **насърчаваме активното участие на потребителите и включването им като партньори за постигане на промяната.**

В социалните услуги сме оказали подкрепа общо на **4 259 клиенти**. В сравнение с предходната година, общият брой на клиентите е увеличен с 30% /2 979 /, от които

В работа по случай са 2 042 . Клиентите, които са ни потърсили без насочване от институции са 145 в работа по случай, при 150 за предходната година, което показва устойчивост. Спрямо предходната година, клиентите в работа по случай са завишени с 16 % /1718/, което в голям процент се дължи на клиентите, които са подкрепени при случаите на установено насилие над деца и деца във висок риск.

Клиентите обхванати в групови програми и индивидуално консултиране са общо 2217. Спрямо предходната година, клиентите обхванати в програми по превенция на насилието над деца са увеличени с 43 % / 1 261/. Цифрите са показателни за това, че разширяваме обхвата на клиентите в програми, тренинги с ученици и професионалисти, и услугите запазват отворения характер и достъпност, не само за рисковите групи деца, но и за други родители, деца и професионалисти.

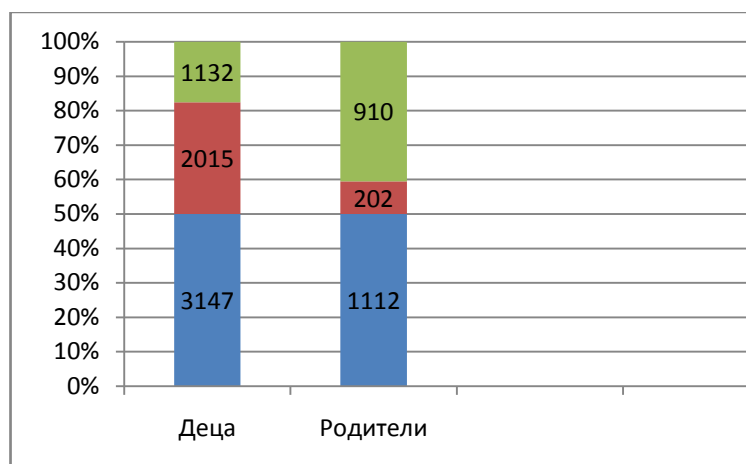
Общият брой клиенти в работа по случай 2042 са по 1955 направления, заповеди и сигнали от различни институции. Анализът направен по начин на постъпване на случаите показва, че продължава най-голям да е процента на насочени с направления от ОЗД около 50 %, следват насочени със заповеди - около 25 %.

Общо 4 259 клиенти

в работа по случай 2042 клиента / 1955 случая в т. ч 157 от Зона Закрила

по превенция 2 217 в т. ч. 446 от Зона закрила в групови програми по превенция

Схемата показва, че от общият брой клиенти, съотношението е 27 % възрастни към 73% деца. Разпределени в работа по случай съотношението е 45 % възрастни/родители към 55 % деца, което запазва съотношението от предходната година.

Общият капацитет на управляваните от ИСДП държавно делегирани услуги е **391**. За поредна година капацитетите на услугите в Шумен и Видин останаха непроменени, а екипите работят на ниво област и това налага през 2016 година отново да се работи с почти 30% над утвърдените капацитети, почти във всички структури, а във Видин дори и 50% над капацитета.

Общият финансов принос, който ИСДП е отчетел във финансовите и технически отчети в структурите е 119 641 лв. През 2015 година, собствения принос е бил 81 000 лв., което показва с 33% увеличение.

2.1) Приоритети в подкрепата на рискови групи деца

Уроците, които се изведоха през опита на ИСДП от работата ни през 2016 година по деинституционализацията на деца, че **децата в резидентните услуги** са уязвими и се нуждаят от специални грижи. Това са деца с комплексни нужди, множество проблеми, някои от тях са във висока степен на риск и формата на грижа и придружаването в резидентната услуга не са достатъчни.

Интензивни интегрирани услуги е подход, който ИСДП развива в подкрепата на децата във висок риск. В последните години се очерта една група деца, чийто живот и благополучие е във висок риск и са необходими нов тип услуги. Това са децата между 12-17 години, които бягат от своите домове, от алтернативни грижи, въввлечени са в експлоатация, проституция, употребяват психо-активни вещества. Част от тази група са и децата, извършители на престъпления.

В специализираната услуга Интензивна социално - възпитателна подкрепа на деца в конфликт със закона в Сливен за времето до приключване на проекта през 2016 година, насочихме усилията си към популяризиране на дейностите, идентифициране на потребители и въвеждане на пилотния модел. **В София, Шумен и Стара Загора, интензивна-социално-педагогическа подкрепа развихме за юношите.** Възрастта на децата поставя множество предизвикателства както пред възрастните, които се грижат за тях, така и пред работещите с тях специалисти. В тази целева група попадат децата, които подкрепихме от **8 ЦНСТ - общо 175**, голяма част от децата в случаите за училищна

подкрепа - **81**, случаите на индивидуалната подкрепа на **164 деца с поведенчески проблеми**, в т. ч. младежи с наложени наказателни мерки -**164**. Тенденцията към която се стремим е да въведем в Центровете за работа с деца на улицата в Шумен и Видин Програмата за интензивна социално-педагогическа и психосоциална подкрепа за деца във висок риск.

Тази тенденция е в резултата на

анализите и изводите, които правим на дейностите в ЦРДУ.

Анализът на данните сочи, че броят на децата, които живеят и работят на улицата значително е намалял през последните години и услугата е ориентирана по-скоро към децата, които са negliжирани от своите родители. Общо 37 деца са получили интензивна подкрепа, с участието на мултидисциплинарен екип от специалисти и дейности, в който се включват педагози, медицински специалисти, психолог, логопед и пр. Интензивната социално-възпитателна подкрепа включва и участието на децата в групови програми като „Житейски умения“, „По-добре да поговорим“, „Българка“, „Седянка“, „Помисли преди да...“, ателиета „Училищна Подкрепа“, „Приложно изкуство“, „Готварство“, „Стилистика“, „Професия“, „Компютър“, „Приказка“, „Фото и Кино“, Арт – ателие, водено от професионален художник, Куклен театър, водено от професионален актьор и двумесечни ваканционни програми.

По линия на Детското и младежко участие, екипът в София и Шумен работи за информирано и доброволно включване на децата, в това число на деца от маргинализирани групи, деца на различна възраст и с различни способности, по всички въпроси, които ги засягат пряко или косвено. „Съветът на потребителя“ е един от начините посредством, който осигуряваме време, пространство и даваме възможност на децата за изразяване на мнения спрямо услугите и вземаме под внимание техните идеи и препоръки относно тяхното развитие, получаваме и даваме едни на други обратна връзка.

Приоритет за нас продължи да е прилагането на интегриран подход към специфичните потребности на деца, жертви на насилие. За отчетния период в социалните услуги е работено с **339 деца деца, жертви на насилие, съпоставено с цифрата от предходната година/188**, отчитаме увеличение с 45%. Това се дължи на интензивната и специализирана работа на Детските Центрове за застъпничество и подкрепа в Шумен и Монтана/108 деца / и интензивната работа на екипите в София/164 деца/, Стара Загора/18/, Видин/17/ и услугата Център Спешен прием в Шумен/34деца/. **Общо на 36 деца**, жертви на насилие и свидетели на престъпление в рамките на интензивната подкрепа, обучените специалисти от екипе на КСУДС Стара Загора, Видин и София са **извършили оценка, подготовка и съдействие за разпит на деца.**

Общо 2015 деца са включени в групови програми и тренинги по превенция на насилие и агресия в училище, във всички структури на ИСДП. Най--големият брой деца - 1325 са децата, обхванати от екипа на КСУДС Шумен, които са провели 47 тренинга в над десет

общообразователни училища. Поредица от фокус групи и дни на отворените врати се проведеха с деца в специализираните стаи за изслушване в Шумен, Стара Загора, Видин, София и Монтана.

През 2016 година продължи работата по втората част на **кампанията "едно от пет", която се нарича "Помисли преди....."** и е насочена към превенция сред тийнейджъри на четири различни форми на сексуална експлоатация и злоупотреба – първи сексуален контакт под натиск, секстинг, спонсорство, трафик.

Детски център за застъпничество и подкрепа Зона заКрила за деца, жертви и свидетели на насилие и техните семейства

Резултат: Прилагане на интегриран подход към специфичните потребности на деца, жертви и свидетели на насилие.

Постижения

Продължихме да развиваме иновативната практика на Детски център за застъпничество и подкрепа за деца, жертви и свидетели на насилие и техните семейства в област Шумен и област Монтана, в партньорство с Уницеф и кметовете на съответните общини. Успяхме да въведем модела «Всички заедно под един покрив за защита правата и интересите на пострадалите деца», да привлечем ключови партньори, да осигурим рамка на сътрудничество между системите на закрила и психо- терапевтична подкрепа, правосъдие, здравеопазване и образование и да получим лиценз за новата услуга, с което да я поставим в регистъра на легитимност според нормативната рамка. През годината **108 деца и 86 родители** се облагодетелстваха от добрата координация и получиха психо- социално и юридическо консултиране, застъпничество, придружаване пред други институции, терапевтична подкрепа.

В Зона За крила Монтана 47 деца са преминали през центъра. Физическо насилие са преживели– 18 от тях, сексуално – 16, психическо – 10, пренебрегване – 2, училищен тормоз – 1. По възраст децата от 0-3г са 1, от 3-7г. са 4, от 7-14г. са 23 и от 14-18г. са 19. Насилето се е случило в семейството за 29 от децата, в приемно семейство за 6, в училище за 2, на улицата за 4 и на обществено място за 6 деца. При 18 от случаите извършител е родител, баща при 18, и майка при 4 от тях. Роднини, близки, съседни на децата са при 14 от случаите и при 4 от тях това е приемен родител. Насилие между деца е 7 от случаите.

Получили психо- терапевтична подкрепа са получили 30 от децата, юридическо консултиране 16 деца, щадящи процедури за разпит или изслушване в специализирано помещение са били предоставени на 10 деца, и на 6 е предоставена подготовка за изслушване. За 44 деца са изготвени индивидуални оценки за целите на правосъдието.

През 2016 г. 62 родители, които са ползвали услугите на центъра правно консултиране по ЗЗДН, социално – психологична помощ, застъпничество и придружаване пред институциите..

В Зона заКрила Шумен подкрепа са получили 61 деца с, като са получили психо- терапевтична подкрепа 20 деца, юридическо консултиране в центъра- 42 деца, участвали в щадящи процедури за разпит или изслушване в специализирано помещение- 28 деца. Жертвите на физическо насилие са 5, на сексуално 16, на психическо 15. Насилето е преживяно в семейството при 21 от случаите, в училище / институция/ 5, на и на

обществено място 10. Извършители и тук при 15 от случаите са родители, роднини и близки, съседни 12, от непознат човек при 5 случая, и насилие между деца в 4 от случаите.

През годината 24 родители са получили подкрепа и консултиране в центъра в Шумен за консултиране и подкрепа, оценка на родителски капацитет, консултиране и подкрепа на родители, упражнили насилие, консултиране и правно придружаване на родители, жертви на домашно насилие, консултиране на родители с остри конфликти.

Приоритети:

Развитие на услугата, въвличане на повече партньори, подобряване на междуинституционалното партньорство, участие и обратна връзка от клиентите.

Интегрирана услуга за последваща подкрепа на младежи, изтърпели наказание лишаване от свобода стартирахме през 2015 година и продължихме да развиваме през 2016 година по Проект: "Интегрирана услуга за последваща подкрепа на младежи, изтърпели наказание лишаване от свобода".

Проектът включваше създаване и развитие на интегрирана услуга за последваща подкрепа на младите хора, изтърпели наказание лишаване от свобода, със специален акцент на младежите от ромската общност, която да повиши възможностите за тяхната ресоциализация.

Целеви групи по проекта бяха инспекторите пробация и лишените от свобода и наскоро освободени от затворите и от Поправителния дом в Бойчиновци младежи на възраст от 14 до 29 години, в това число и младежи от ромския етнос.

Беше разработена карта на потребностите от информация на младежите, изтърпели наказание лишаване от свобода, наръчници за младежи и професионалисти. Проектът включваше провеждане на сензитивиращ семинар, който освен Бяха сформирани за период от 6 месеца 3 екипа за апробиране на интегрираната услуга в София, Шумен и Видин, включващи по един психолог, социален работник и юрист. Интегрираната услуга предоставяше възможност за юридическо консултиране на младежите, социално придружаване и посредничество, психологическо консултиране и дейности с терапевтичен характер, дейности и услуги за развитие на уменията за родителстване. Увеличиха се случаите на деца за справяне в **кризисни и трудни за семействата ситуации, възрастови кризи/ 169 /, деца със зависимости и с наложени наказателни мерки от МКБППМН/164/. Децата с поведенчески проблеми са се увеличили във Видин/ 31/, София /76/ и Шумен /38/.**

Най-много са случаите за консултиране на деца при **семеен конфликт** в София- общо **90 деца**, следвани от **64 случая** в Стара Загора. Приоритет в услугите през 2016 г. от гледна точка на децата беше **превенцията на родителското отчуждение и да работим за поддържане на отношения с двамата родители.** В медираните срещи детеродител са преминали **25** и още **43 родители.**

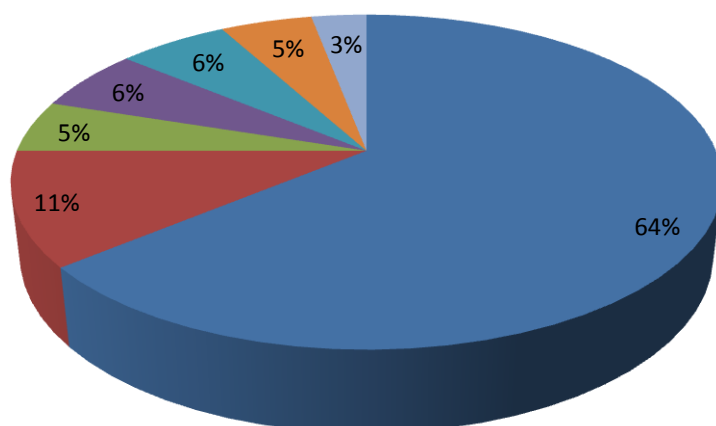
Продължихме индивидуалната и груповата работа за подкрепа на

възможностите за децата, да живеят в благоприятна семейна или близка до семейната среда. Осигурихме семейна грижа за 5 новородени бебета в Шумен, а общо 159 са случаите за работа с деца настанени в приемни семейства. Най-голям е броят на заявките в Шумен 94, за 61 деца. С осиновени деца и настанени в приемна грижа работехме по-скоро по превенция на насилието, по изграждане на личната им история, за връзките им с биологичните семейства, като използвахме и групови програми - Ателие „Общуваме като творим”, Ателие “Общувам и пътувам”, "Ателие приказка" и "Моята раничка".

Подкрепа на деца

- Превенция на насилие и агресия над деца
- Подкрепа и консултиране на деца, жертви на насилие, в т.ч. изслушвания в специализираните стаи
- Подкрепа и консултиране на деца в приемни семейства, психологически характеристики, подготовка за осиновяване, подкрепа при адаптация, възрастни кризи и пр.
- Подкрепа и консултиране на деца в резидентни услуги
- Подкрепа и консултиране на деца при тежки семейни конфликти
- Подкрепа и консултиране на деца с поведенчески проблеми, в т.ч. Младежи с наложени наказателни мерки
- Превенция на отпадане от образователната система

---

¹ Тренинги и групови програми по превенция на насилието –2015 ; Работа с деца в приемни семейства -159; деца в резидентни услуги - 175; Превенция на отпадане от образователната система -81; Интензивна работа с деца в конфликт със закона - 141; Подкрепа на деца жертви на насилие – 339 ; Психологическо консултиране на деца с поведенчески проблеми-164 и деца при тежки семейни конфликти - 169.

2.2) Подкрепа общо 1 112 родители - в работа по случай 910 и 202 доброволни

Анализът показва с 18% завишаване на клиентите в работа по случай и с 38% спад на доброволните, спрямо предходната година.

За поредна година се запазва тенденцията в приблизително изравняване на случаите в работа с деца и работа с родители/ **55%-45%/**.

Увеличават се родителите, които търсят подкрепа в отглеждането и

възпитанието на децата си. Радваме се на популярност на родителските програми, които предоставяме за ръзличните възрастови групи деца, все повече родители се обръщат за подкрепа и към специалистите на Организацията, при трудности в семейството, при кризи и личностни проблеми на децата. **През 2016 година значително намаля броят на приемните семейства/113 при 175 за 2015г./**, предвид настъпилите нормативни промени, делегиране на услугата към общините.

Значително се увеличи броят на направления за **психологическо консултиране на родители при семейни конфликти, при проблемно поведение на дете, възрастови кризи, зависимости и пр.** Общият брой на семействата, с които работихме е **250**, спрямо предходната година броят им е завишен с 30%.

Семейно консултиране и медиации срещи родители-дете/родител- родител се прилагат в процеса на работа със семейството/87 клиенти при 71 за предходната година/

В работата със семействата също се **поставя фокус върху застъпничеството за детските** права и най-показателно в това отношение е защитата на правото на детето на контакти и с двамата родители, право на детето да получава образование, здравна грижа и др.

Обучение и подкрепа на кандидат осиновители, също бележи ръст/115 клиенти при 105 за предходната

година. Най – голям е броят на тази целева група в ЦОП София/83.

Подкрепа, консултиране и придружаване на родители за **подобряване на родителските умения** са най-голямата група, която през 2016 година подкрепяхме- **общо 316 клиентит,**

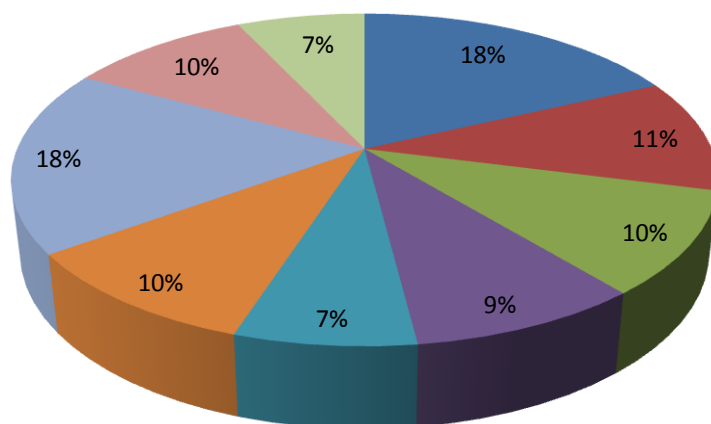
което представлява **30% от общия брой родители, с които сме работили**. Груповите програми за родители се утвърдиха и по този начин се наложихме като доставчик в страната, който развива набор от програми «Позитивно родителство», «Без шамар – как с любов и уважение да възпитаваме децата», Училище за родители. Теревожна продължава да бъде цифрата на непълнолетните майки, **общо 42**.

По направението превенция на насилието работихме допълнително по проект «Мен кеър», с основна цел на да се издигне ролята и функцията на бащата в живота и развитието на детето. Проведохме обучения на тема Родителско отчуждение и разработихме методически материали с теоретична обосновка и практическа насоченост за специалисти в случаите на синдром на родителско отчуждение.

Работим и с малтретиращи родители по Програма за родители извършили на насилие. През 2016 година техния брой се е увеличили на **71 при 50 за предходната година**.

Услуги за родители

- Превенция на насилие над деца
- Оценка на родителски капацитет
- Подкрепа на приемни семейства, в т.ч. обучени приемни родители
- Семейно консултиране, медиации срещи
- Психологическо консултиране на родители при тежки семейни конфликти
- Обучение и подкрепа на кандидат-осиноводители
- Подкрепа на родители за повишаване на родителския капацитет с цел реинтеграция, след реинтеграция, превенция на изоставянето
- Консултиране на родители при проблемно поведение на дете /възрастови кризи, бягства, риск от отпадане от училище, извършители на прояви/
- Работа с родители, извършили насилие

Групова работа с родители по превенция на насилието – 202; Оценка на родителски капацитет -127 Индивидуална подкрепа и консултиране на семейства за повишване на родителски капацитет-189;Обучения подкрепа на приемни семейства - 113 Обучение и подкрепа на кандидат осиноводители и осиноводители-115; Психологическо консултиране на родители при тежки семейни кризи – 67;Подкрепа на родители за повишаване на родителски капацитет -119 ; консултиране на родители при проблемно поведение на дете - 97;Работа с родители, извършили насилие - 71 ;Семейно консултиранеи медийрани срещи -87

Управление на качеството

Прилагахме системата за управление и вътрешен контрол на качеството в социалната работа посредством:

Прегледи на оценките по случаите, по които се предоставят услуги и на плановете за услугата и актуализирането им. Прегледи на досиетата по случаи. Спазване на седмични работни графици и сумарен месечен график. Спазване на работното време и изискването за 65% натовареност с директна работа с клиенти. Извършване на атестация на специалистите. Обратни връзки от клиентите и партньорите. Съвет на потребители. Екипни срещи по случай.

Приключена е работата по 1073 направления/заповеди/молби/. При повече от 30% сме получили направление за продължаваща подкрепа. При всички тези клиенти, положителните резултати, или ползите за клиента се отчитат след минимум 12 месечна работа. Поставихме си **като индикатор- анализ на постигнатите цели по плана за подкрепа**. При приключване на срока да правим екипна среща с водещия от ОЗД и да предлагаме нуждата от продължаваща подкрепа, мотивирано и с канкретна цел, в полза на клиента.

Започнахме да следим и **индикатор за оказано застъпничество в правата на децата и техните родители**. При оценка на качеството, друг критерий е - **динамиката в директната работа с клиентите**. В месечният анализ, ръководителите **проследяват активните случаи, броя на часовете в директна работа по всеки случай**. Изводите са, че експертите в Организацията спазват стандарт - **минимум една среща седмично с клиента при работа по случай**. При голяма част от случаите, които са в начален етап, или при изведени остри нужди, срещите са повече от една седмично. **Анализираме резултатите и по отношение на това как се управлява случая - брой екипни и мултидисциплинарни срещи**. Критерий за качество са **и обратните връзки на клиентите**. От **направения** анализ е видно, че постигнатите резултати отговарят на нуждите на клиентите от подкрепа.

Какво споделят клиентите:

„Да, полезно ми беше да имам подкрепа. Показа ми, че трябва да бъда по-отговорен родител, да полагам дадените грижи и нужди към едно дете, да бъда винаги до детето си и да го подкрепям и му помагам.“

„Забелязвам положителна промяна в себе си - станала съм по-спокойна. Мога да разчитам на себе си, да вземам правилни решения, да се справям с дадени ситуации. Чувствам се по-уверена“ „Моя социален работник да е все така добра и да помага на всички хора, като мен, в такова положение. Тя е правилният човек, на който може да се има доверие. При нужда бих се обърнала отново към вас за подкрепа, защото вие помагате и подкрепяте човек в труден момент за него – да продължи напред и да бори с живота.“

"Чувствам се добре и по - самоуверен. Имах възможността да помисля за своите цели и да ги осъществя. Вече не мисля само за конфликтите с нашите"

Анализът направен от директорите на услугите посочва, че при 90% от случаите сме постигнали целите, при 60% от тях това се е случило при продължителна работа от средно 12 месеца. При 10 % сме реализирали дейности, но сме затворили случаите поради, направена оценка, направена характеристика, или становище от ОЗД за затваряне преди срокът. Много малък е броят на заявките, при които не отчитаме резултат, обикновено това са заявки, които не се договарят с нас.

Основните програмни приоритети, по които работихме, са запазени същите, както за предходната 2015 година, а именно:

- **Повишаване на компетентността на професионалисти работещи с деца, жертви на насилие и техните семейства.**
- **Популяризиране и повишаване чувствителността на по-широк кръг професионалисти.**
- **Повишаване качеството на директната работа с деца жертви на насилие и гарантиране на достъп на повече деца до качествени услуги.**
- **Въвеждане на интегрирания подход при работа по случаи на насилие над деца.**
- **Разширяване обхвата на услугите за деца и младежи в конфликт със закона.**
- **Гарантиране активното участие на клиентите в изпълняваните дейности, политики и услуги за деца, жертви на престъпления и техните семейства.**

Резултат 1: През 2016 година ИСДП допринесе за формиране на адекватни политики към децата, пострадали от престъпления или свидетели на престъпления, прилагане на законодателство в съответствие с най-добрия интерес на детето, както и гарантиране на правата на децата, участници в правни процедури в съответствие с международните стандарти.

През 2016 г. екипът на ИСДП продължи своите целенасочени действия за **въвеждане на интегриран подход** за работа в системата при случаи на насилие над деца, с което да допринесе за прилагане на Директива 2012/29/ЕС относно минималните стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления. През април 2016г. ИСДП успешно приключи изпълнението на проект „Чуй детето – става ли правосъдието дружелюбно към децата“ с **договор № JUST/2013/JPEN/AG/4601**, подкрепен от ЕС. В рамките на проекта се проведе заключителна международна конференция и се представиха резултатите от 12 месечно пилотиране на модела за интегриран подход на взаимодействие в община Видин. Анализът по прилагането на модела се извърши от външен оценител и бе представен в доклад.

С цел да гарантира **активно участие на потребителите** – деца, жертви на престъпления и техните родители, в изготвените анализи и оценки на действащото правосъдие за деца и практиката по участие на деца в правни процедури, ИСДП проведе 5 интервюта и 1 фокус група с потребители (деца и родители), преминали през правни процедури. Това позволи да се чуе гласът на детето, жертва и да се формулират предложения за подобряване на практиката, базирани на мнението на потребителите. Това е подход, който ИСДП въвежда устойчиво в работата си при оценка на услугите и при извеждане на предложения за подобряване на политиките за деца, участници в правни процедури.

Януари 2016 г. ИСДП стартира нов проект „Правосъдие приятел на детето – обучение на професионалисти за по-добро взаимодействие“ с договор № JUST/2013/JPEN/AG/4601. Проектът е в партньорство с Министерство на правосъдието, Министерство на Здравеопазването, Върховна касационна прокуратура на РБългария, Главна дирекция „Криминална полиция“ към Министерство на вътрешните работи, Държавна агенция за закрила на детето и Агенцията за социално подпомагане към министъра на труда и

социалната политика. Чрез този проект ИСДП продължи своята целенасочена работа и подкрепя за въвеждане на изискванията на Директивата 2012/29/ЕС и особено на чл.22 за изготвяне на индивидуална оценка на пострадалите деца, чл.23 и 24, както и чл.25.

Резултат 2: През 2015г. ИСДП допринесе за създаване на по-добри условия за спазване правата на децата, жертви или свидетели на престъпления, и за намаляване на риска от повторно травмиране на децата при среща с правоохранителните органи.

В рамките на програмата „Правосъдие за деца – превенция на насилието“ ИСДП оказва подкрепа на Министерство на правосъдието за **изграждане на специализирани помещения за изслушване на деца жертви или свидетели** на насилие на нови градове в страната: Плевен, Варна и др. По този начин общо в страната с подкрепата на ИСДП са изградени 13 от всичките 16 съществуващи помещения към края на 2016 г.

Като част от дейностите за популяризиране и допринасяне за спазване на правата на децата, жертви на престъпления, ИСДП проведе в страната 28 регионални пресконференции по правата на пострадалите деца и за въвеждане на интегриран подход на взаимодействие. Заключителната пресконференция на тема „Заедно за децата-жертви на престъпления“ се проведе в София в партньорство с БТА.

Резултат 3: През 2016 г. ИСДП допринесе за по-голяма достъпност на услугата за подготовка на деца за разпит пред съдия или за изслушване в съда, както и осигури възможност по-голям брой деца да имат достъп до щадящи за тях условия, когато са жертви или свидетели на престъпление.

През 2016 г. ИСДП продължи да предоставя услуги за подкрепа на деца, жертви на насилие и престъпление, които са преминали през процедури на щадящ разпит.

По данни от мобилните екипи в Шумен, Видин, София, Монтана и Стара Загора **общият брой на децата**, които са преминали през щадяща процедура на изслушване от откриване на сините стаи до края на 2016година е 206.

Продължи дейността на национално ниво на мобилния екип за разпит на деца към ИСДП. Мобилните екипи от КСУДС Видин, Стара Загора, екипите на Зона Закрила – Монтана и Шумен, както и екипът от Сливен са подкрепили териториалните структури на полиция, ДСП/ОЗД, прокуратура и съд в областните градове и извън тях в други областни градове и населени места като Ямбол, Варна и др.

За изминалата година в центровете за услуги за деца и семейства, управлявани от ИСДП, е предоставена психо-социална подкрепа на **339 деца, пострадали от насилие.**

Резултат 4: През 2016 г. ИСДП допринесе за повишаване на чувствителността на граждани и професионалисти относно феномена насилие и добри практики за превенция на насилието над деца у нас и на международно ниво.

През годината в рамките на проект *„Превенция на сексуалното посегателство и сексуална експлоатация на деца в Централна и Източна Европа – цялостен подход“* стартира кампания *„Помисли преди ...“* за превенция на явления като секстинг, спонсорство и др., които са форми на сексуална злоупотреба между младежи и с деца. За целите на кампанията бяха отпечатани и материали – постери брошури.

В края на 2016 г. ИСДП стартира проект „Ръцете горе: насърчаване на ефективното премахване на телесното наказание над деца“, който има за цел да допринесе за ефективно прилагане на законодателството и за насърчаване на позитивни възпитателни практики и премахване на телесното наказание.

Резултат 5: През 2015 г. ИСДП допринесе за разпространяване на добри практики за превенция на насилието над деца чрез обучения и консултации на родители.

Опитът на ИСДП, натрупан през предходните години по отношение на програмите за работа с родители като част от дейностите по превенция и подкрепа на родители и техните деца, преживели насилие, продължи да бъде мултиплициран и през 2016 г. основно чрез дейности и услуги, които се предоставят в КСУДС и ЦОП в София, Видин и Шумен, Стара Загора и Зона закрила в Монтана и Шумен. Част от прилаганите програми са «Позитивно родителство» за родители на деца от 7 до 14 г. и «Без шамар – как с любов и уважение да възпитаваме децата» за родители на деца от 0 до 6 г.

Резултат 6: През 2016 г. ИСДП допринесе за подобряване на политиките за деца в конфликт със закона и въвеждане на иновативни услуги.

През 2016 г. ИСДП с финансовата подкрепа на Уницеф – България продължи да предоставя обучения и методическа подкрепа в област Сливен за развитие на иновативни социални услуги за деца във висок риск от конфликт със закона.

Резултат 7: Принос за лобиране и провеждане на реформа в младежкото правосъдие.

През 2016 г. ИСДП продължи част от дейностите си за лобиране и подкрепа за въвеждане на реформа в младежкото правосъдие. В партньорство с фондация С.Е.Г.А. организират **публична дискусия** на тема: „Готово ли е обществото ни да окаже подкрепа на младежите, изтърпели наказание лишаване от свобода?“. Дискусията се проведе в партньорство с Министерство на правосъдието, АСП и др.

Началото на 2016 г. ИСДП в партньорство с Министерство на правосъдието организира **Съвет за подкрепа** по изпълнение на Директива 2012/29/ЕС и необходимостта от реформа в младежкото правосъдие. Участие взеха всички ключови институции.

През 2016 г. се **проведоха и семинари** в Пловдив, Велико Търново, Бургас и София, насочени към професионалисти, имащи отношение към правосъдието за деца. Общо са участвали **200** съдии, прокурори, разследващи полицаи, представители на Областни служби „Изпълнение на наказанието“, районни Дирекции „Социално подпомагане“, Регионални инспекторати към МОН, Регионални здравни инспекции, общини, неправителствени организации и доставчици на социални услуги.

Публикации и изследвания

През 2016 г. ИСДП издаде редица материали и публикации по работните тези през годината. Такива са: „Наръчник за професионалисти, работещи с лишени от свобода“ в рамките на проект „Интегрирана услуга за последваща подкрепа на младежи, изтърпели наказание лишаване от свобода“, с което да подкрепи изграждането на капацитета на

професионалистите, работещи с младежи в конфликт със закона; Методическо ръководство за обучители на пробационни служители по Проект „Повишаване на компетенциите на пробационните служители”, финансиран от Норвежкия финансов механизъм 2009-2014; Наръчник „Интегриран подход за справедливо правосъдие” - достъпен е на 5 езика (български, френски, английски, румънски и италиански) и към него има обучителни филми, представящи практики в приятелско за децата правосъдие в три страни - България, Франция и Италия. Програма за превенция на рисково поведение при юноши с видео материали към нея.

ПРИНОС НА ИНСТИТУТ ПО СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ И ПРАКТИКИ НА НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО НИВО

Вече 16 години Институт по социални дейности и практики продължава да бъде ключов партньор на държавата, на други НПО и структури в процеса на демократизиране на страната, гарантиране на правата на децата, на деинституционализация на грижите и услугите за деца в риск, за реформа в правосъдието за деца и превенцията на насилието над деца.

Участие на ИСДП в работни групи за промяна на нормативна уредба и промяна на политики.

Представители на организацията участват в работна група за промяна на НПК към МП, в работна група за промяна на законодателството за децата, жертви на насилие към МП, в работни групи за промяна на регламента за социалните услуги и за разработване на План за бедността към МТСП, в работни групи за професионализиране на приемната грижа и др. Опитът и експертизата на Института са високо оценени от отговорните агенции за провеждане на политиките за децата и семействата. Организацията беше поканена и участва в консултативните процеси при анализа и подготовка на Плана за деинституционализация, при промяната на Методиките за предоставяне на социални услуги.

Трудностите, които съпътстват всички промени в нашата страна в сферата на гарантиране на правата на хората ни дадоха основание да разработим стандарти, препоръки, официални становища. Те са предоставени на компетентните институции.

ИСДП е член на Eurochild и ЕОЖ от създаването им. Благодарение на това, както и на участието ни в неформални мрежи с НПО от други европейски страни ние успяваме да влияем за въвеждане на европейските стандарти в страната ни и едновременно с това за представяне на опита и гласа на България в Европа.

На национално ниво, ИСДП е партньор на държавните и местните органи и организации за промяна в политиките за деца и семейства и преди всичко за деца в риск, включително и деца в контакт и в конфликт със закона.

Изключително тясно, ежедневно е взаимодействието ни с ДСП/ОЗД и можем да заявим, че имаме добро сътрудничество с всичките девет дирекции на територията на София.

Имаме добро сътрудничество и със структурите на МВР – СДВР, РПУ, разследващи полицаи и ИДПС. Сътрудничеството ни е при работа и с деца, жертви на насилие и с деца, извършители.

Традиционно имаме партньорско и колегиално взаимодействие с колегите от др. НПО, с които си взаимодействаме, и на чиято подкрепа, и професионална и колегиална,

разчитаме.

Европейски измерения в дейността на ИСДП

През 2016 г. ИСДП беше част от Проект PROMISE, който подкрепя развитието на модела на работа с деца, жертви на насалие и престъпление „всичко под един покрив“. Участието в този проект ни позволи да си дадем сметка, че развиваните от нас модели в България „всичко под един покрив“, а именно практики на дружелюбно правосъдие в центрове за социални услуги, както и детските центрове за застъпничество и закрила „Зона за крила“, за релевантни на най-добрия международен опит. Едновременно с това, сме наясно и кои са сферите, в които би трябвало да съсредоточим своите усилия – въвличане още по-категорично на медицинските специалисти, повишаване на капацитета на специалистите ни да предосатвят психотерапия, и най-вече да продължим усилията си тези практики да са достъпни и гаратирани за всяко дете в страната.

Социалните услуги, предоставяни от организацията често бяха посещавани от международни делегации, което ни позволява да сверяваме своя опит и смело да твърдим, че работим на европейско ниво. Имахме посещение от Университета Нантер, Париж10, от италиански, френски, НПО, представители на министерства от Европа, Азия и Америка.

ИСДП разширява дейността на Ресурсния си център по резиланс в Източна Европа, като водеща организация при изпълнението на проект **“Укрепване на силните страни на детето за превенция на насието”**, който се реализира в партньорство с Association for Child and Family Empowerment "Ave Copiii" (Молдова), Social Services Agency (Латвия), First Children's Embassy in the World – Megjashi, (Македония), Federatia Organizatiilor Neguvernamentale pentru Copil, (Румъния), Network of Organizations for Children of Serbia – MODS, (Сърбия), The Association for a better world, (Словения) TIRANA LEGAL AID SOCIETY (TLAS) (Албания). Проектът се реализира с финансирането на Фондация Оук за периода 2016 - 2021 г.

Проектът цели изграждане на транснационални и местни мрежи за въвеждане на системен подход за превенция на насието и защита на децата от всички форми на насалие, включително и сексуално посегателство. В мрежите участват не само професионалисти от системите за закрила, но и от универсалните услуги - образование и здравеопазване, както деца и родители от страните. Създаването на функциониращи мрежи ще доведе до устойчива промяна на нагласите и дългосрочна ангажираност на всички участници.

Приоритети на организацията за 2017година

Превенция на насието и подкрепа на деца, жертви на насалие- въвеждане във всички услуги на модела „Всички под един покрив“

Интегриран подход към деца в конфликт със закона

Участие на деца

Въвеждане/ описване/ прилагане на методики, включващи минимален набор от техники и инструменти за работа

Мониторинг по случай.